

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรายงานและการแสดงตนในการทำธุรกรรม กับสถาบันการเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน¹

รัฐัญญา ภูเบญญาพงศ์²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรายงานและการแสดงตนในการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อสถาบันทางการเงินประเภทธนาคาร เป็นสถาบันแรกที่บุคคลจะต้องเข้ามาทำธุรกรรมทางการเงิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงได้มีนโยบายกำหนดมาตรการตรวจสอบจากสถาบันการเงินที่บุคคลใดได้ทำธุรกรรมการเงินเกินกว่าที่กำหนด ในกฎกระทรวงโดยให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินของบุคคลที่ได้ทำธุรกรรมเงินสดเกินกว่าที่กฎกระทรวงกำหนดไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบภายใน ระยะเวลาที่กำหนด มาตรการการควบคุมการฟอกเงินได้แก่ มาตรการสกัดกั้นมิให้มีการเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือได้มาโดยไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยถูกกฎหมายหรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าเป็นการได้เงินหรือทรัพย์สินนั้นมาโดยทุจริต โดยมีหลักการที่สำคัญคือ กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา และกำหนดให้สถาบันการเงินต่าง ๆ หรือธนาคารมีหน้าที่ต้องรายงานความเคลื่อนไหวของธุรกรรมตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า การรายงานและการแสดงตนในการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมด้วยกันหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

จากการศึกษาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการตีความ “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” กรณีการตีความกฎหมายของคำว่าธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้น ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย มีการตีความกฎหมายว่าอย่างไร ตามมาตรา 13 (3) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หากพิจารณาตามบทนิยามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 การตีความกฎหมายของคำว่าธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งหากพิจารณาตามบทนิยามแล้วจะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายได้บัญญัติคำนิยาม โดยใช้คำว่า เหตุอันควรเชื่อได้ว่าเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ตกอยู่ภายใต้พระราชบัญญัตินี้

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรายงานและการแสดงตนในการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ศาสตราจารย์สุมาลี วงษ์วิชิต และกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสวรรค์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย รัตนเชื้อสกุล

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จะเห็นว่าคำดังกล่าวหากพิจารณาในทางอาญาแล้วมีเจตนาพิเศษที่ต้องมีการกำหนดเฉพาะเจาะจงว่าเหตุดังกล่าวมีลักษณะเป็นอย่างไร แต่ทั้งนี้บทนิยามไม่ได้เฉพาะเจาะจงเหตุอันควรสงสัยว่ามีลักษณะเฉพาะว่าอย่างไร ดังนั้นการบัญญัติคำนิยามเช่นนี้ทำให้ต้องมีการตีความในตัวความหมายของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อไปอีก และปัญหาในอีกกรณีหนึ่ง คือ กรณีการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาตัดสินใจว่าธุรกรรมนั้นเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่ นอกจากจะต้องตีความตามกฎหมายโดยเคร่งครัดแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการใช้อดุลพินิจในการตัดสินใจด้วยว่า ธุรกรรมดังกล่าวเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่ ซึ่งปัญหาหลัก ๆ ก็คือ ผู้ที่มีหน้าที่ใช้อดุลพินิจในการพิจารณาว่าเป็น ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่ นั้น ไม่ได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายใดที่ให้อำนาจว่าผู้ใดมีอำนาจในการใช้อดุลพินิจในการพิจารณาความเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ดังนั้นทำให้พนักงานทุกคนของสถาบันการเงินมีอำนาจในการใช้อดุลพินิจทั้งสิ้น ซึ่งการใช้อดุลพินิจของแต่ละคนไม่เหมือนกัน เนื่องจากเป็นเรื่องที่อยู่ภายใต้อำนาจจิตใจของแต่ละคน ต่างคนต่างความคิด ต่างคนต่างมุมมอง จึงทำให้การพิจารณาความเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแตกต่างกันและส่งผลให้เกิดปัญหาต่อการรายงานการทำธุรกรรมไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ประเด็นปัญหาที่สอง เป็นปัญหาเกี่ยวกับการรายงานการทำธุรกรรมโดยใช้เงินสดตามมาตรา 13(1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นการกำหนดหน้าที่ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมเมื่อมีการทำธุรกรรมด้วยเงินสดตั้งแต่ สองล้านบาทขึ้นไปตามข้อ 3(1) แห่งกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 ซึ่งการถือเงินสดเข้ามาทำธุรกรรมการเงินกับสถาบันการเงินเป็นจำนวนสองล้านบาทที่ต้องรายงานต้องเป็นการถือเงินสดเข้ามาทำธุรกรรมภายในวันเดียว แต่ทั้งนี้หากมองอีกมุมหนึ่งว่า ผู้ทำธุรกรรมอาจทำธุรกรรมโดยใช้เงินสดเป็นจำนวนที่ต่ำกว่าสองล้านบาทแต่เข้ามาทำธุรกรรมบ่อยครั้งภายในสัปดาห์กลับไม่ถูกรายงานการทำธุรกรรม เนื่องจากการทำธุรกรรมนั้นมีการทำธุรกรรมด้วยเงินสดไม่เกินสองล้านบาทซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำความผิดใช้ช่องทางนี้เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการถูกรายงานการทำธุรกรรมได้ ประเด็นต่อมา ธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามข้อบัญญัติในกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2543) และที่แก้ไขเพิ่มเติมข้อ 1(2) โดยในส่วนของกรการทำธุรกรรมทางการเงินกับสถาบันการเงิน โดยบุคคลหรือองค์กรรัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ถึงแม้ว่าจะมีการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดเกินกว่าสองล้านบาทก็ตาม ก็ไม่ต้องรายงานการทำธุรกรรมดังกล่าวต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งการทำธุรกรรมของบุคคลดังกล่าวแล้วอาจเกิดการก่ออาชญากรรมการฟอกเงินได้ทั้งสิ้น ในกรณีประเด็นปัญหาในเรื่องของแบบรายงานธุรกรรมและหลักเกณฑ์การรายงานธุรกรรมไม่มีกฎหมายฉบับใดเลยที่เกี่ยวข้องกับการรายงานการทำธุรกรรมที่บัญญัติหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการรายงานผู้ร่วมทำธุรกรรมไว้ ซึ่ง

การที่กฎหมายไม่บัญญัติเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ร่วมทำธุรกรรมไว้ ทำให้เกิดปัญหาในการที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย อาจทำให้ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ประเด็นปัญหาที่สาม ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้บัญญัติบทนิยามของคำว่า ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ ดังนั้นไม่อาจรู้ความหมายที่แท้จริงเลยว่าธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นมีความหมายที่แท้จริง และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ว่าอย่างไร ในกรณีของการกำหนดมูลค่าของทรัพย์สินที่จะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น ได้กำหนดมูลค่าของทรัพย์สินไว้ใน ข้อ 3(2) แห่งกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 โดยได้กำหนดให้ทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ต้องรายงานเมื่อมีมูลค่าห้าล้านบาทขึ้นไปและทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ให้รายงานเมื่อมีมูลค่าตั้งแต่เจ็ดแสนบาทขึ้นไป ซึ่งการกำหนดมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องรายงานนั้น ไม่ควรกำหนดจำนวนมูลค่าของทรัพย์สินที่ใช้ทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินต้องรายงาน หากมีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินแล้ว ไม่ว่าจะมียอดค่าเท่าใด ควรที่ต้องมีการรายงานธุรกรรมดังกล่าวทั้งสิ้น เนื่องจากมูลค่าของทรัพย์สินในสภาวะทางเศรษฐกิจในปัจจุบันมีความผันแปรเปลี่ยนแปลงไปได้ง่ายการกำหนดมูลค่าของทรัพย์สินที่ต้องรายงานอาจไม่ยืดหยุ่นต่อการทำธุรกรรมดังกล่าวและอาจเกิดช่องว่างของกฎหมายทำให้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้

ประเด็นปัญหาที่สี่ กรณีของผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องแสดงตนนั้น จะต้องเป็นผู้ที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวที่มีการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดไม่ถึงหนึ่งแสนบาท ตามข้อ 4 กฎกระทรวงกำหนดธุรกรรมที่สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตน พ.ศ. 2559 ซึ่งการทำธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านสถาบันการเงินล้วนมีความเสี่ยงที่ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินจะเข้ามาดำเนินการก่ออาชญากรรมการฟอกเงินผ่านสถาบันการเงิน ดังนั้นยังบุคคลที่เป็นผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวไม่เคยมีการแสดงต่อสถาบันการเงินมาก่อน ก็ยังต้องมีการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด โดยทางสถาบันการเงินควรที่จะมีการตรวจสอบและจัดให้มีการแสดงตนทุกครั้งสำหรับผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวด้วย เนื่องจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น ผู้กระทำรู้ช่องทางหลบหลีกเพื่อป้องกันตนเองไม่ให้ถูกรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงขอมุมมองว่าการทำธุรกรรมรูปแบบใดบ้างที่ทำไปแล้วตนไม่ต้องถูกสถาบันการเงินรายงานการทำธุรกรรมให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาการรายงานและการแสดงตนในการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ผู้เขียนพบว่ามีข้อเสนอแนะคือ

1. ปัญหาการตีความ “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542 ผู้เขียนพบว่ามีข้อเสนอแนะคือ

1.1 ควรแก้ไขบทนิยาม ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามมาตรา 3 โดยผู้เขียนขอเสนอแนะว่า ในส่วนของคำนิยามความหมายของ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ควรจะมีการแก้ไข เป็น “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หมายถึง ธุรกรรมที่กระทำขึ้นในลักษณะของการกระทำที่มีพฤติกรรมที่เป็นการหลีกเลี่ยงการรายงานการทำธุรกรรมของตนต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง และให้หมายความรวมถึงการพยายามทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย”

1.2 การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาความเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่นั้น เมื่อไม่มีกฎหมายใดบัญญัติหลักเกณฑ์ในการให้อำนาจว่าบุคคลใดเป็นผู้มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาความเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่า ควรที่จะมีการบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมในเรื่องของการให้อำนาจว่าบุคคลใดเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเมื่อมีการทำธุรกรรมดังกล่าวเกิดขึ้น ดังนั้นผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่า ให้เพิ่มเติม มาตรา 13 (3) ตอนท้ายว่า มาตรา 13 (3) “.....การพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยให้อำนาจของผู้บริหารระดับสูงของสถาบันการเงิน”

1.3 ในส่วนของบทลงโทษสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในกรณีที่ไม่ได้รายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเนื่องจากการใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจว่าไม่เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เมื่อภายหลังสำนักงานป้องกันและปราบปรามตรวจสอบและพบว่าการทำธุรกรรมดังกล่าวเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย จึงทำให้สถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่ต้องรายงานต้องได้รับโทษตามมาตรา 62 เนื่องจากการใช้ดุลพินิจไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่ได้เกิดจากความผิดของผู้ที่ต้องรายงานแต่กลับต้องรับโทษที่หนักจึงควรมีการยกเลิกบทลงโทษในส่วนของโทษของผู้มีหน้าที่รายงาน ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่า ควรยกเลิกบทบัญญัติในมาตรา 62 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังนี้ มาตรา 62 วรรคสอง “ยกเลิก”

2. ปัญหาการรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดตามแบบรายงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้เขียนพบว่ามีข้อเสนอแนะคือ

2.1 การทำธุรกรรมด้วยเงินสดที่ต้องรายงาน ต้องเป็นการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดจำนวนสองล้านบาทขึ้นไปต่อวันถึงจะต้องมีการรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ควรแก้ไขข้อ 3 (1) ของกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 โดยเพิ่มเติมข้อความการทำธุรกรรมในหลายครั้งจนถึงจำนวนเงินดังกล่าว ดังนี้

ข้อ 3 ภายใต้บังคับข้อ 4 การรายงานการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินต่อสำนักงานกรณีเป็นธุรกรรมตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง (1) และ(2) ให้กระทำเฉพาะธุรกรรมดังต่อไปนี้

(1) “ธุรกรรมตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง (1) การทำธุรกรรมเงินสดที่มีจำนวนเงินตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไปไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้งต่อสัปดาห์”

2.2 ในกรณีของผู้ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงานการทำธุรกรรมของบุคคลหรือองค์กร รัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2543) และที่แก้ไขเพิ่มเติมข้อ 1 (2) ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรยกเลิกข้อยกเว้นในข้อ 1 (2) ดังนี้

ข้อ 1 ธุรกรรมที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรายงานต่อสำนักงานตามมาตรา 13 มาตรา 15 และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีดังนี้

(2) “ยกเลิก”

ในกรณีที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542 ไม่มีกฎหมายฉบับใดบัญญัติเกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรายงานผู้ร่วมทำธุรกรรมไว้โดยกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรเพิ่มเติมลงไปในกลุ่มกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 ข้อ 3 (1) ตอนท้าย ดังนี้

ข้อ 3 (1) “ ทั้งนี้การรายงานการทำธุรกรรมตามแบบ ปปง.นั้นจะต้องรายงานผู้ร่วมทำธุรกรรมทุกรายที่มีการทำธุรกรรมร่วมกันและต้องแสดงข้อมูลประวัติของผู้ร่วมทำธุรกรรมอย่างครบถ้วน”

3. ปัญหาการกำหนดมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ต้องรายงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้เขียนพบว่ามีข้อเสนอแนะคือ

3.1 ในกรณีของคำนิยามความหมายของคำว่าธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทำให้การพิจารณาว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือไม่ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ดังนั้นผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่าควรเพิ่มเติมบทนิยามความหมายของคำว่า ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน เพิ่มลงไป ใน มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย ดังนี้

มาตรา 3 “ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน หมายถึง ธุรกรรมที่ลูกค้านำมาดำเนินการกับสถาบันการเงินโดยมีการนำอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาประเมินเป็นวัสดุสำคัญในการทำธุรกรรมนั้น ๆ ซึ่งหากปราศจากทรัพย์สินดังกล่าวธุรกรรมที่ลูกค้าประสงค์จะดำเนินการกับสถาบันการเงินย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้”

3.2 ในส่วนของการกำหนดมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องรายงานของธุรกรรมที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษนั้น การที่กำหนดไว้ว่าจะต้องมีมูลค่ากว่าห้าล้านบาทขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นอย่างเดียวหรือหลายชิ้นต่อการทำธุรกรรมในหนึ่งครั้ง จึงควรที่จะแก้ไขกฎหมายในส่วนของกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 ข้อ 3 (2) ที่กำหนดให้มูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่จะต้องรายงาน ต้องมีมูลค่ากว่าห้าล้านบาทขึ้นไปนั้น ควรแก้ไขดังนี้

ข้อ 3 ข้อ 3 ภายใต้อำนาจข้อ 4 การรายงานการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินต่อสำนักงานกรณีเป็นธุรกรรมตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง (1) และ(2) ให้กระทำเฉพาะธุรกรรมดังต่อไปนี้

(2) “ธุรกรรมตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง (2) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้ทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินในทุกกรณี”

4. ปัญหาการจัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ผู้เขียนพบว่ามิชอบและคือ

4.1 กรณีของข้อยกเว้นการจัดให้ลูกค้าแสดงตนซึ่งเป็นผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวนั้น ต้องมีจัดให้ลูกค้าแสดงตนต่อเมื่อมีการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไป ตามกฎกระทรวงกำหนดธุรกรรมที่สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตน พ.ศ. 2559 ข้อ 4 ผู้เขียนเห็นว่าควรแก้ไขให้ผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวต้องแสดงตนด้วยไม่ว่าจะทำธุรกรรมเป็นจำนวนเงินเท่าใด ซึ่งควรแก้ไขดังนี้

ข้อ 4 “ให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรม รวมถึงผู้ที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวให้แสดงตนทุกครั้งก่อนทำธุรกรรมทุกครั้งด้วย”

4.2 ในกรณีที่การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวในข้อ 16 (2)(ก) ที่กำหนดว่าเมื่อมีการทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวที่มีมูลค่าตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไปจะต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงของลูกค้า ในกรณีดังกล่าวนี้ผู้เขียนขอเสนอแนะว่าควรแก้ไขในข้อกฎหมายที่กำหนดให้ต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงของลูกค้าผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวเมื่อเป็นการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าตั้งแต่หนึ่งแสนบาทขึ้นไป โดยไม่ต้องกำหนดจำนวนมูลค่าของการทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวเพื่อเป็นการตรวจสอบตัวตนของผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว โดยไม่ต้องกำหนดจำนวนเงินของการทำธุรกรรมดังกล่าว โดยแก้ไขดังนี้

ข้อ 16(2)(ก) “ให้สถาบันการเงินตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในกรณีที่เมื่อมีการทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวไม่ว่าครั้งเดียวหรือหลายครั้งที่มีความต่อเนื่องกัน”

เอกสารอ้างอิง

โกวิท ชาญวิทย์พงศ์. ทฤษฎีและนโยบายการเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์, 2561.

ไชยศ เหมะรัชตะ. มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.

ธานินทร์ กรีชัยเชียร. ความสำคัญของการตีความในวิชาชีพกฎหมาย การใช้การตีความกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2552.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2537.

สุเมธ จานประดับ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการตีความกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : แอคทีฟปริ้นท์, 2560.

หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร : ประกายพริก, 2548.